

Lidská práva a subjekt

Z prohlášení, že se každý člověk rodí jako bytost nadaná nezadatelnými právy, a vezmeme-li vážně, že jejich nezadatelnost spočívá v tom, že neexistuje žádná společenská ani politická atd., tj. lidská instance, která by tato práva každému člověku udělovala, je zřejmé, že ona práva (nezávisle na tom, zda byla uznána a naplňována atd.) mají významný vztah ke každému jednotlivci, neboť to jsou *jeho* práva (a *jeho* svobody). Přijmeme-li dále myšlenku, že tato práva (svobody atd.) nemají charakter daných skutečností, nýbrž skutečností adventivních, tj. z budoucnosti (ne z minulosti ani z aktuální přítomnosti) přicházejících, máme tu jasný příklad a doklad toho, že ne-jsoucí, ale z budoucnosti přicházející „skutečnosti“ jsou zaměřeny na jednotlivce, tj. přicházejí jako nepředmětná, ale adresná oslovení ‚konkrétních‘ lidských subjektů. Tato okolnost vyvstane plastičtěji, když srovnáme prastarou formulaci Alkidamovu, že „bůh dal všem svobodu a že nikoho neučinila přírodou otrokem“ (ze scholií k Aristotelově *Rétorice*, viz *Zlomky* 2.v., s. 174), s formulacemi Všeobecné deklarace. Tam se jednak mluví o „uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv všech členů lidské rodiny“, ale o něco dále čteme o víře „v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti“ (human person). Mluvit o „všech“ ještě zdaleka v sobě nijak samozřejmě nezahrnuje onen zvláštní důraz na nezaměnitelnou, jedinečnou lidskou osobnost (osobu); dokonce ani poukaz k božskému původu lidské svobody (a lidských práv) s sebou nenese zřetelný poukaz k lidské jedinečnosti. Naproti tomu poukaz k „přirozenosti“ zahrnuje v sobě nepřehlédnutelný vztah k zrození, které je vždy jedinečným zrozením jedinečné bytosti. Tím nechci říci, že si toho je každý dostatečně vědom; neplatí do dokonce možná ani o většině. Nicméně ve věci je to skutečně zahrnuto, spolupojeno a je možno se k tomu porozuměním přiblížit a také se na to odvolat.

(Písek, 040118-3.)